

"Her bir insanda, her bir latifenin ayrı ayrı vazife-i ubudiyetleri var. Ayrı ayrı lezzetleri, elemeleri var." cümlelerini nasıl anlamalıyız?

İnsan, yaratılış bakımından, fıtratına konulan cihaz ve duygular yönünden mahlukatın en üstünüdür. İnsanın her bir azası ve duygusu birçok hakikatleri gösterecek birer ayna ve pencere mesabesindedir.

Mesela, göz, renkler âlemine açılan bir penceredir. İnsan, gözü ile eşyayı, eserleri seyreder ve Rabbinin **Basîr** ismini idrak eder. Kâinata ve eşyaya Allah namına bakarsa, onun bakışı ibadet olur ve bundan lezzet alır.

İnsan, bütün hadisatın ve nihayetsiz fiillerde Allah'ın sonsuz rahmetini, nihayetsiz hikmetini ancak akıl anahtarı ile açar ve iman nuru ile görür.

Bir elmanın çok mükemmel bir eser olması Allah'ın sonsuz hikmetine işaret ettiği gibi, bir nimet ve ikram olması da onun sonsuz rahmetinin delilidir. Diğer bütün mahlukatı da buna kıyas edebiliriz.

Akıl bir anahtar olup rahmet hazinelerini ve hikmet definelerini açar; kâinat kitabında yazılan eserler onun vasıtası ile okunur, tefekkür edilir. Tefekkür farz ibadetlerden sonra en büyük ibadettir. Peygamber Efendimiz (asm) "**Bir saat tefekkür, bir yıl nafîle ibadetten daha hayırlıdır.**" buyuruyor. Akıl bu vazifeden mahrum olursa, bu kez de geçmişin acılarını, geleceğin endişelerini hazır zamana taşıyan bir azap aleti durumuna dönüşür.

İmanın mahalli ve muhabbetin merkezi olan kalp, bir latife-i Rabbanîdir. İnsan bu latifesini Allah'ı ve onun isim ve sıfatlarının güzel tecellilerini sevmekte sarf ederse, o latifesini yerinde kullanmış olur. **Kalp ancak Allah'ı zikretmekle mutmain olur.** Kalp, muhabbetini dünyanın fani sevgisine ve mecazi aşklara bağlarsa, azap çeker.

Diğer bütün aza ve latifelerimizi bu şekilde düşünebiliriz...